

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030



Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030
Územné vymedzenie:	Obec Veľký Lipník
Územný plán obce schválený:	Nie
Dátum schválenia PHSR:	29.04.2022, uznesením č. 7/2/2022
Dátum platnosti:	Od 02.05.2022 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	02.05.2022
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

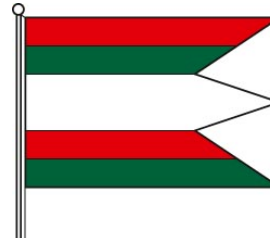


Erb a vlajka obce

Erb obce



vlajka obce



Základné údaje

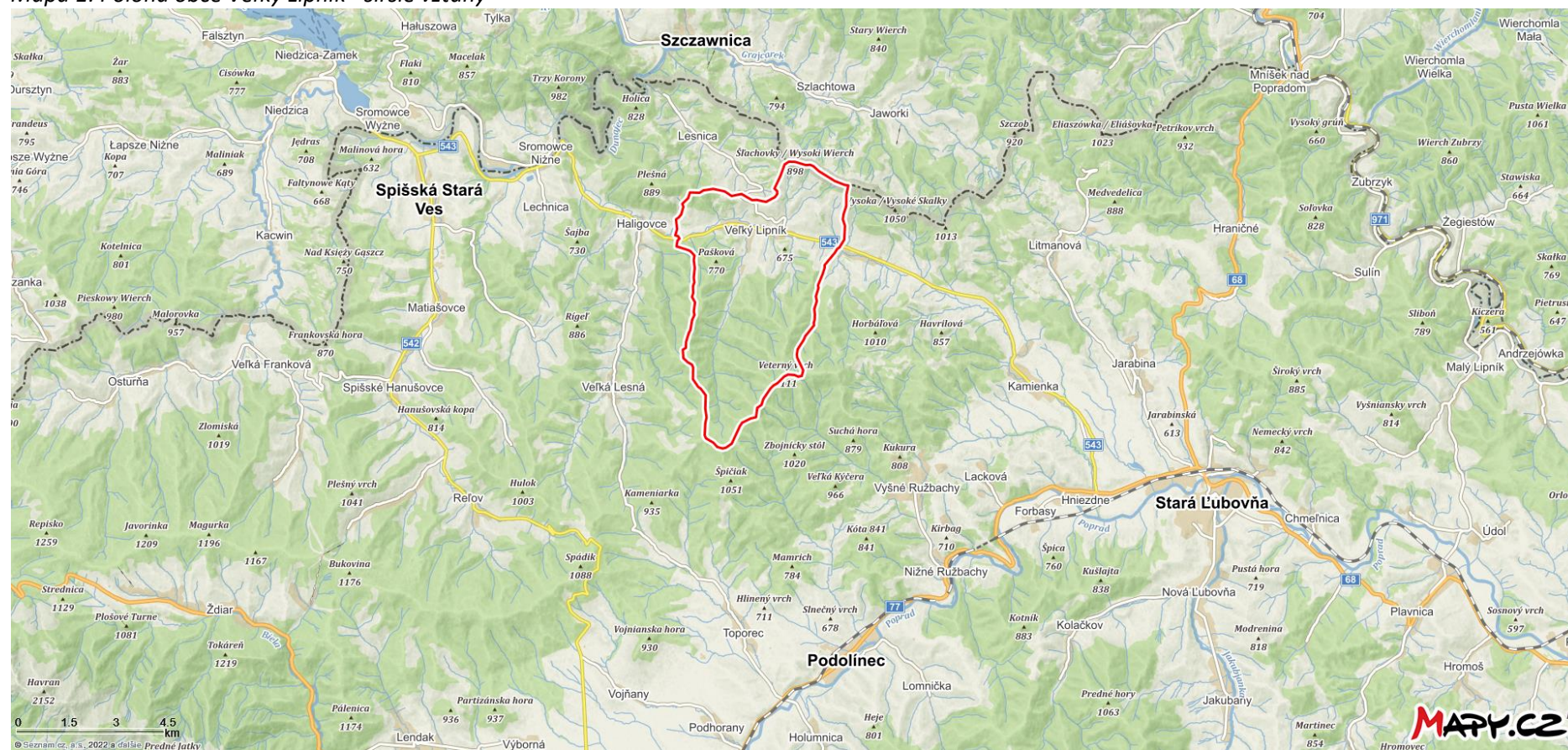
Samosprávny kraj:		Prešovský
Okres:		Stará Ľubovňa
Historický región:		Severný Spiš
Poloha obecného úradu:		49.374491°, 20.496483°
Nadm. výška pri obec. úrade:		569 m.n.m.
Rozloha katastra:		2 751 ha k 31.12.2021
Počet obyvateľov:		916 k 31.12.2021
Hustota obyvateľstva:		33 obyv./km ²
PSČ:		065 33
Evidenčné číslo vozidiel:		SL

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Veľký Lipník
		Obecný úrad č. 283
		065 33 Veľký Lipník
Web:		www.velkylipnik.sk
Email:		sekretariat@velkylipnik.sk
Telefón:		052 / 428 21 21
IČO:		00 330 248



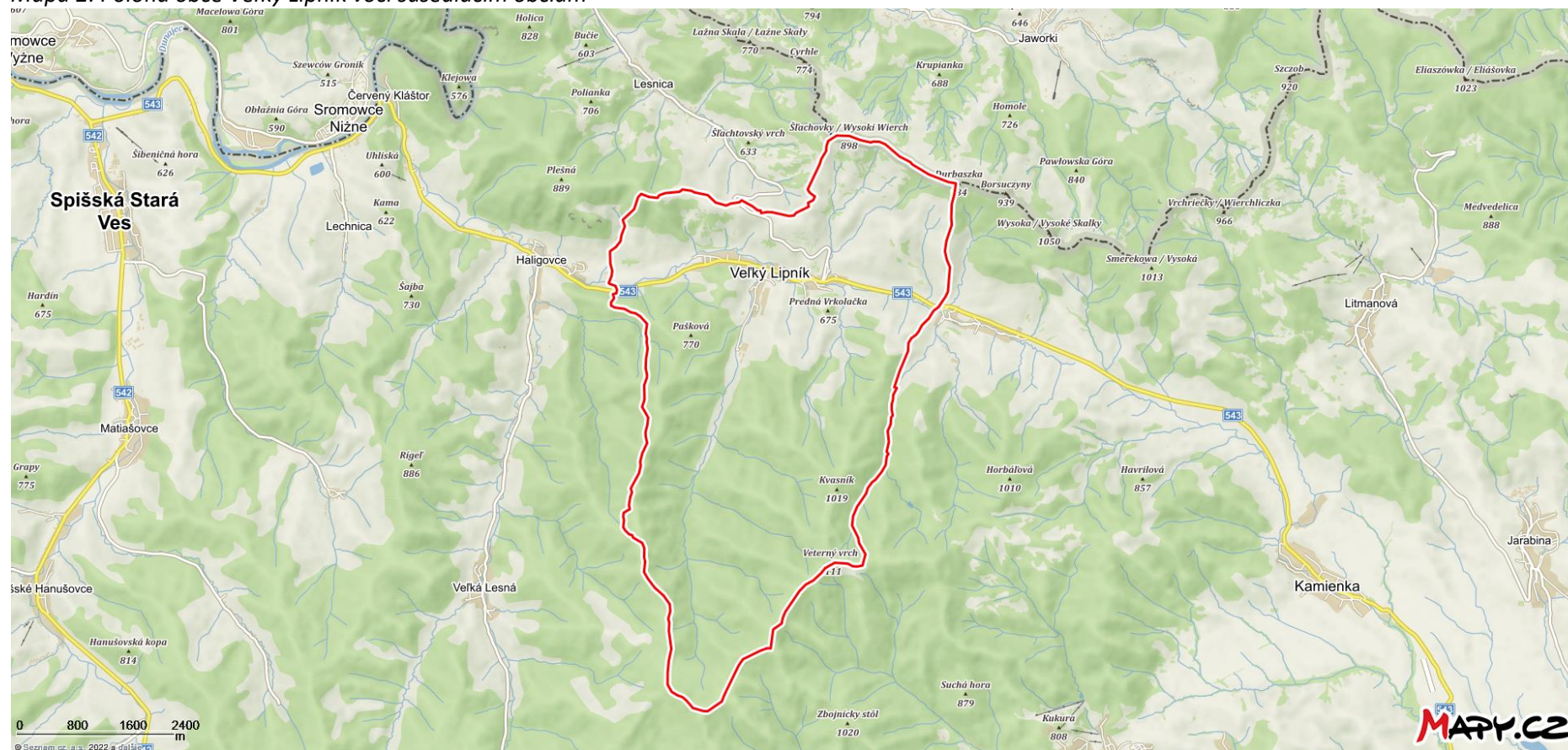
Mapa 1: Poloha obce Veľký Lipník - širšie vzťahy



Zdroj: mapy.cz



Mapa 2: Poloha obce Veľký Lipník voči susediacim obciam



Zdroj: mapy.cz



Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Veľký Lipník



Zdroj: www.velkylipnik.sk



OBSAH

ÚVOD	8
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÝ LIPNÍK NA ROKY 2022-2030	9
ANALYTICKÁ ČASŤ	12
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	13
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	14
Stručná história obce	14
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	15
Kvalita životného prostredia	16
Ochrana prírody a krajiny.....	16
Odpadové hospodárstvo.....	16
Ochrana pred povodňami	16
Obyvateľstvo	16
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	16
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	19
Národnostná a konfesijná štruktúra	21
Vzdelanostná štruktúra	22
Nezamestnanosť	22
Domový a bytový fond	25
Dopravná infraštruktúra	27
Technická infraštruktúra	27
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	28
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	29
Administratívno-správne služby	30
Bezpečnosť v obci	30
Hospodárske pomery	31
Polohová atraktivita územia	31
Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a priemysel	31
Cestovný ruch	32
Finančné hospodárenie.....	33
Prehľad majetku a zdrojov	34
Príjmy a výdavky obce.....	34
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	35
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií.....	36
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	38
Členstvo obce v organizáciách	39
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	40
STEEP analýza.....	41
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	42
SWOT analýza.....	42



Kľúčové faktory a disparity územia	44
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	45
STRATEGICKÁ VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ OBCE	47
STRATÉGIA ROZVOJA	47
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	51
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	52
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	57
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	60
AKČNÝ PLÁN OBCE	61
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	64
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	64
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	65
E-FINANČNÁ ČASŤ	66
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	67
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	68
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA.....	75
ZÁVER	76
PRÍLOHY	77
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	78
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	79
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	80
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	85





Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickkej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.



Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030 (ďalej len „PHSR 2022-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú: Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Ing. Peter Labant – starosta obce Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2022-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Február- marec 2022
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie



Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2022)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod		X										
Analytická časť		X										
Strategická časť		X										
Programová časť		X										
Realizačná časť		X	X									
Finančná časť			X									
Záver			X									

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.



Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.



Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Veľký Lipník
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020	2014-2020	regionálna	http://po-kraj.sk
Vstupná správa k vypracovaniu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.



Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Veľký Lipník Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.velkylipnik.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Veľký Lipník Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.velkylipnik.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Veľký Lipník Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.velkylipnik.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Veľký Lipník Centrum vedecko-technických informácií	www.velkylipnik.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Veľký Lipník	www.velkylipnik.sk
Sociálna sféra	Obec Veľký Lipník Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.velkylipnik.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Stručná história obce

Spišská Magura patrí k archeologicky málo preskúmaným oblastiam, skromné historické pramene o pôvodnom osídlení územia za Spišskou Magurou, na ktorom vznikla aj obec Veľký Lipník, uvádzajú, že prví osadníci boli slovanského pôvodu, žijúci na tomto území na zvykovom práve.

Intenzívnejšie osídľovanie tohto územia sa začalo až v druhej polovici 13. storočia a do obdobia rokov 1235-1270 (vláda uhorského kráľa Bélu IV.) spadajú aj počiatky obce Veľký Lipník, keď na jej územie prišli Rusíni a Nemci povolaní Bélom IV. na zaľudnenie okrajových oblastí uhorského kráľovstva po tatárskom vpáde (tzv. šoltýska kolonizácia na nemeckom práve).

Karol Róbert, uhorský kráľ v rokoch 1308-1342 daroval toto územie (Lipnický les - silvam Lypnice) v roku 1314 (prvá písomná zmienka o obci) Juliovi Gorgeyovi (syn Hanusa zo Spišského Hrhova-Gargowa) a v krátkom čase sa tu rozrástla obec s nasledovnými dobovými názvami:

- 1330 Lupnik
- 1338 Fellyupnik alebo Felwpnik s časťami Olupnyk, Wylupnuk,....
- 1396 Lyndona, Lyndnou
- 1770 Lipnik

Po šoltýskej kolonizácii ostali na území obce neosídlené ešte rozsiahle najmä lesné plochy a tak sa obec Veľký Lipník počas ďalších dvoch storočí (15. a 16. storočia) ďalej dosídľovala prevažne Rusínmi z pravlasti Haliče, ktorí sa venovali pastierstvu a chovu dobytky - tzv. šoltýska kolonizácia na valašskom práve.



Od svojho vzniku mala obec prevažne poľnohospodársky charakter, obyvatelia sa živilí najmä roľníckou činnosťou (osídlenie na nemeckom práve), alebo pastierstvom a chovom dobytká (dosídlenie na valašskom práve).

Pastierske tradície symbolizuje aj erb obce, ktorý obec používala od 16. storočia do druhej polovice 19. storočia a historickú predlohu obec na odporúčanie Heraldickej komisie MV SR dôsledne rešpektovala aj pri obnove erbu v súčasnosti.

Popri málo výnosnom poľnohospodárstve sa obyvateľstvo začalo zaoberať aj remeselnou činnosťou (ručné tkanie kobercov, výroba a farbenie plátna a súkna, ...) a príležitostnými povolaniami. Známe je najmä vandrovné drotárstvo, ktorým sa živilo veľa mužov z obce. Ťažké životné podmienky, zaostalý systém v poľnohospodárstve a nedostatok iných pracovných príležitostí boli na prelome 19. a 20. storočia príčinou hromadného vysťahovalectva obyvateľov obce za prácou do cudziny, a to hlavne do Spojených štátov amerických a Kanady. Po skončení 2. svetovej vojny v roku 1945 sa niekoľko rodín z obce vysťahovalo (optovalo) na Ukrajinu, niektoré rodiny sa skôr či neskôr vrátili späť na Slovensko (www.velkylipnik.sk).

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Veľký Lipník leží v Prešovskom kraji, v okrese Stará Ľubovňa. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Lesnica, Haligovce, Veľká Lesná, Toporec, Podolíneč, Vyšné Ružbachy a Stráňany. Severná časť katastra tvorí zároveň štátnu hranicu s Poľskom.

Keďže kataster Veľkého Lipníka leží aj v Spišskej Magure aj v Pieninách, z tohto dôvodu je geologická stavba územia pomerne pestrá. Južná časť katastra (ležiaca v Spišskej Magure) je tvorená vnútrokarpatským paleogénom (ide o flyš, reprezentovaný najmä hutnianskym a zubereckým súvrstvím). Severná časť katastra, v ktorej sa nachádza bradlové pásmo s Pieninami, je tvorená najmä vápencami. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty a dvoch oblastí: Východné Beskydy (tvoriace severnú časť katastra) a Podhŕľno-magurská oblasť (ostatná časť katastra). V oblasti Východných Beskyd sa nachádza celok Pieniny (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou). Podhŕľno-magurská oblasť je tvorená celkom Spišská Magura, podcelkom Veterný vrch a dvomi geomorfologickými jednotkami: Veterný vrch a Staroveská brázda.

Hydrologicky patrí územie obce do úmoria Baltského mora a do povodia Popradu. Najväčšími tokmi v katastri obce sú Lipník, Šoltysa, Hutník, Kýcerský potok, Podháj a Šlachovský potok. Jednotlivé toky majú niekoľko ďalších menších bezmenných prítokov. Rieky a potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli (s najvyššími prietokmi v máji) a najnižšiu v januári a februári. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne PQ 141 (Paleogén Spišskej Magury, Ľubovnianskej vrchoviny a SZ časti Spišsko-šarišského medzihoria a Pienin).

Kataster obce patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C, priemernou januárovou teplotou okolo -6 °C a priemernou ročnou teplotou vzduchu okolo 4 °C. Územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozpätí od 700 mm do 900 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 50 mm, v júli 100-110 mm.

Z pôdných typov sa v severnej časti katastra, na území Pienin, nachádzajú najmä rendziny a pararendziny. Ostatnú časť katastra obce zaberajú najmä kambizeme modálne kyslé a kambizeme podzolové.

Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do bukovej fyto geograficko-vegetačnej zóny. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou sú bukové, jedľovo-bukové a podhorské bukové lesy. V stromovej etáži sa v hojnom počte vyskytujú buk lesný, javor horský, smrek obyčajný, jedľa biela, borovica lesná, breza previsnutá, lipa malolistá, lipa veľkolistá a ďalšie. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, zajac poľný, vlk obyčajný a líška obyčajná.



Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Veľký Lipník v území s 2. a 3. stupňom ochrany prírody a krajiny. Severná časť katastra obce (severne od intravilánu obce) leží v Pieninskom národnom parku, kde platí 3. stupeň územnej ochrany prírody. Južná časť katastra obce (intravilán a časť katastra južne od intravilánu) ležia na území s 2. stupňom ochrany prírody (ochranné pásmo PIENAP-u). Pieniny zároveň predstavujú územie európskeho významu (NATURA 2000).

Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne ďalšie veľkoplošné ani maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Niektoré maloplošné územia sa však nachádzajú v blízkosti obce Veľký Lipník – ide napr. o prírodnú pamiatku Litmanovský potok s najvyšším, 5. stupňom ochrany prírody (ochrana potoka horského typu s mimoriadne zachovalým spoločenstvom pôvodnej ichtyofauny, ako aj ostatných zložiek spoločenstva tohoto vodného biotopu. Esteticky a biologicky hodnotné a nenarušené prostredie). Do katastra obce Veľký Lipník nezasahuje žiadne Chránené vtáčie územie.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je veľmi vysokej úrovni, aktuálne sa pohybuje okolo hranice 65 % (v roku 2019 to bolo 28 %, v roku 2020 už 45 % a v roku 2021 spomínaných 65 %). Obec teda v tomto ukazovateli plní ciele v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia a maloobjemové kontajnery (MOK), rozmiestnené na vybraných miestach v obci. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (na jar a na jeseň). Na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu má obec vybudovanú malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko; do 100 t ročne). Vhodné by bolo zabezpečiť do každého rodinného domu aj domáci kompostér. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Veľký Lipník nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav. Ide o povodie niektorých malých tokov, pretekajúcich katastrom obce, resp. priamo intravilánom. Tieto toky majú potenciál pri výdatnejších zrážkach a príválových dažďoch vylievať sa a spôsobiť problémové situácie. Je preto vhodné vykonať na nich potrebné úpravy.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Veľký Lipník za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 61 (z 977 v roku 2012 na 916 v roku 2021).



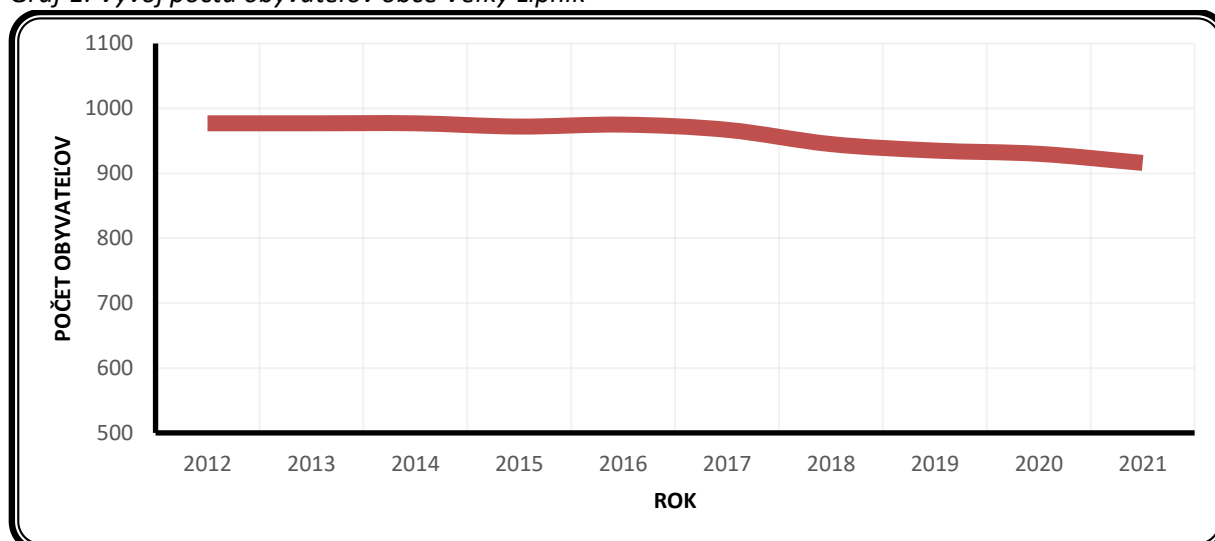
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvateľov (k 31.12.)	977	977	977	972	975	967	945	935	930	916
Živonarodení	14	7	4	11	6	11	6	6	14	10
Zomrelí	8	7	9	8	7	12	9	10	8	11
Bilancia prirodzeného pohybu	6	0	-5	3	-1	-1	-3	-4	6	-1
Pristáhovaní	6	6	11	6	13	4	10	8	11	14
Vystáhovaní	8	6	6	14	9	11	29	14	22	11
Migračné saldo	-2	0	5	-8	4	-7	-19	-6	-11	3
Bilancia celkového pohybu	4	0	0	-5	3	-8	-22	-10	-5	2
Hr.m. živorodenosti (‰)	14,3	7,2	4,1	11,3	6,2	11,4	6,3	6,4	15,1	10,9
Hr.m. úmrtnosti (‰)	8,2	7,2	9,2	8,2	7,2	12,4	9,5	10,7	8,6	12,0
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	6,1	0,0	-5,1	3,1	-1,0	-1,0	-3,2	-4,3	6,5	-1,1
Hr.m. imigrácie (‰)	6,1	6,1	11,3	6,2	13,3	4,1	10,6	8,6	11,8	15,3
Hr.m. emigrácie (‰)	8,2	6,1	6,1	14,4	9,2	11,4	30,7	15,0	23,7	12,0
Hr.m. migračného salda (‰)	-2,0	0,0	5,1	-8,2	4,1	-7,2	-20,1	-6,4	-11,8	3,3
Hr.m. celkového prírastku (‰)	4,1	0,0	0,0	-5,1	3,1	-8,3	-23,3	-10,7	-5,4	2,2

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Veľký Lipník za ostatných 10 rokov má klesajúci trend. V porovnaní s rokom 2012 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2021 až o 6 % nižší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Veľký Lipník



Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 4 – 14 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 4 – 14. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za

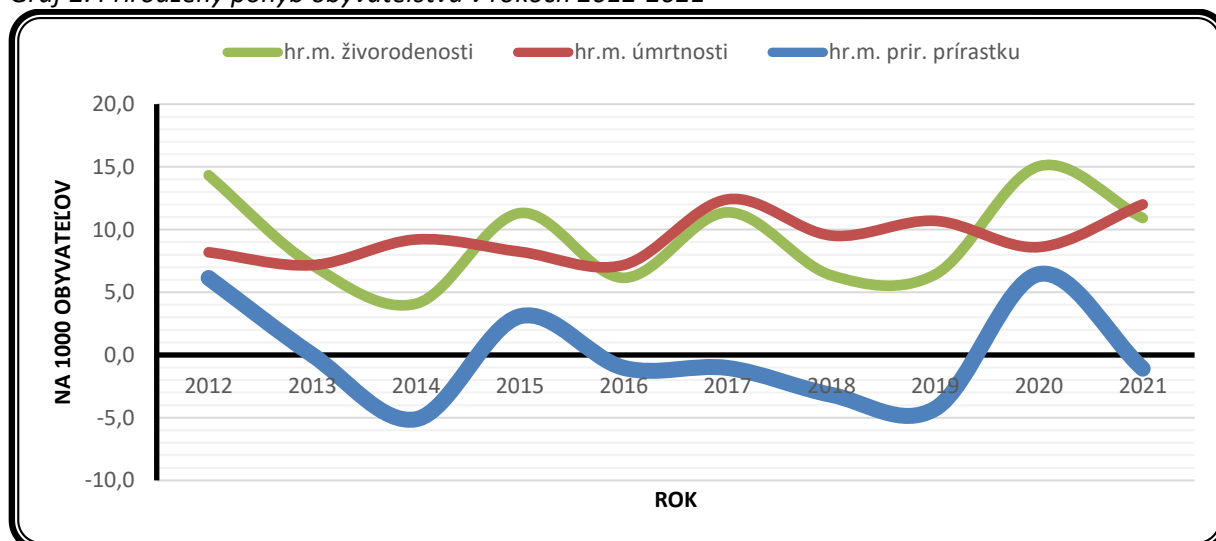


posledných 10 rokov, bola vo Veľkom Lipníku 9,3 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje nepriaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Stará Ľubovňa sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 13,5 ‰, v Prešovskom kraji 13,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, na rozdiel od počtu živonarodených, vyrovnanejší priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v rokoch 2013 a 2016 (zhodne po 7 osôb), najviac v roku 2017 (12 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 7,2 po 12,4 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol vo Veľkom Lipníku 9,3 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 13,5 ‰), Prešovský kraj (12,0 ‰) i okres Stará Ľubovňa (cca 11,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Veľkého Lipníka. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne stratová (6x), 1x bola bilancia vyrovnaná (2013) a pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 3x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -5,1 ‰ po 6,5 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov vzácné vyrovnaná. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi v obci nedochádzalo k zmene počtu obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021



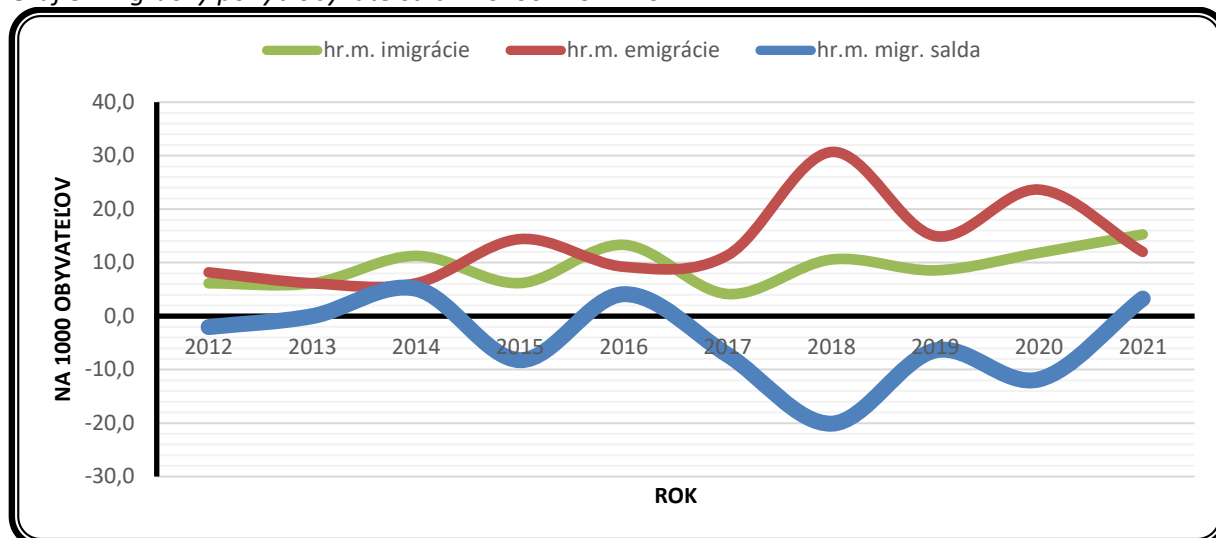
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci vyrovnaný (tzn. negatívny, pretože prirodzeným pohybom by mal počet obyvateľov pri priaznivom vývoji rásť), vývoj z hľadiska migračného pohybu je negatívny. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 9,3 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 8,9 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 13,7 ‰ (v priemere 13,0 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -19 osôb v roku 2018 po +5 osôb v roku 2014. Kladné migračné saldo obec zaznamenala len 3x, v roku 2013 bolo migračné saldo nulové a až 6x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v nej prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.



Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

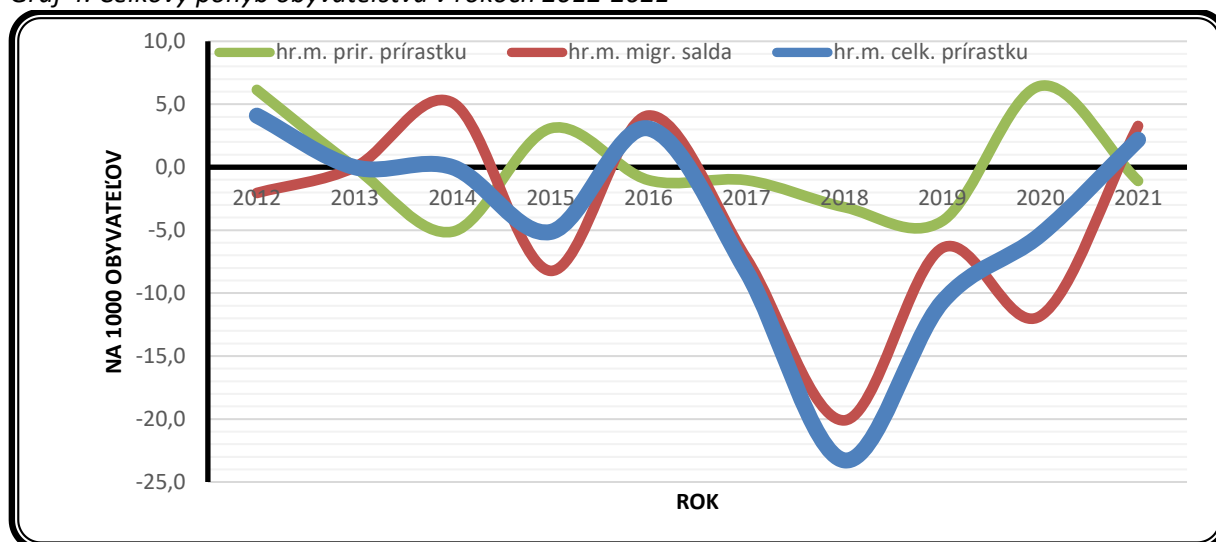


Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov obce Veľký Lipník. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska klesá).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021



Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

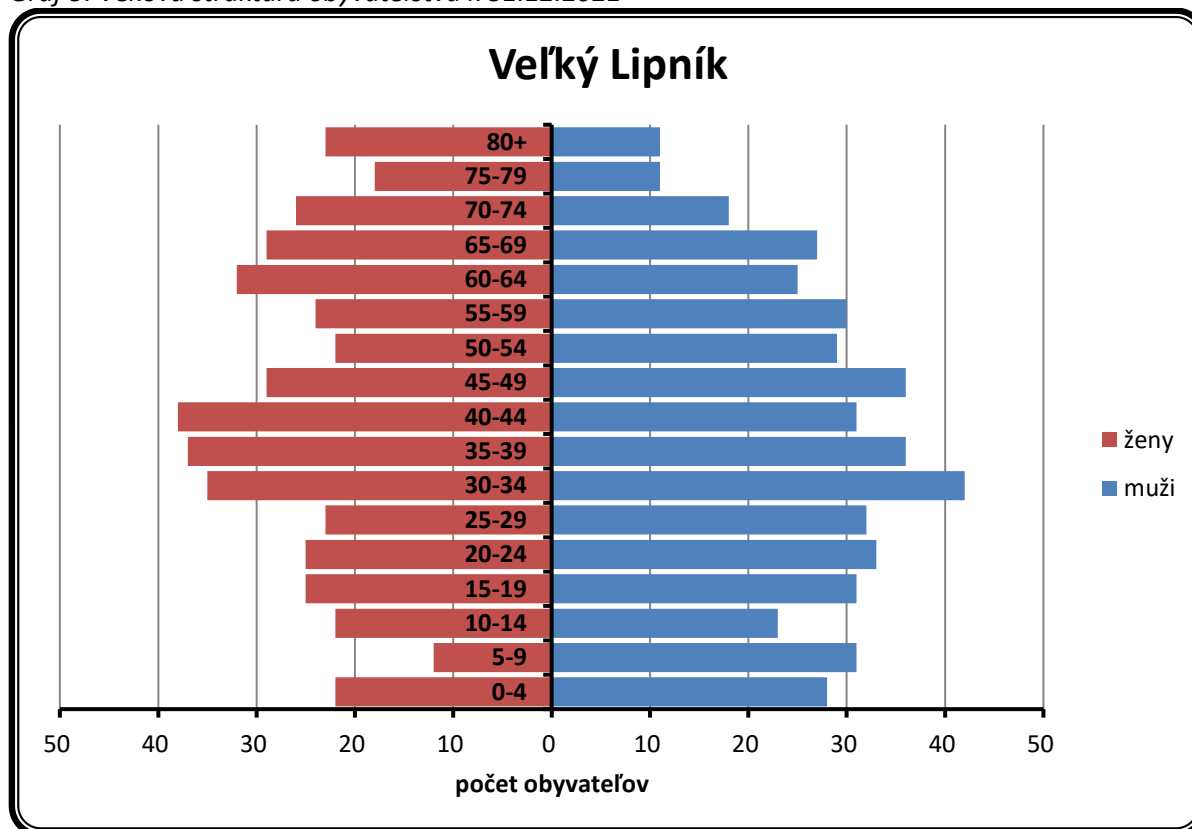
Veková pyramída obyvateľstva Veľkého Lipníka ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 138 k 325 k 31.12.2021). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Veľkého Lipníka majú vekové skupiny (podľa poradia) 30-34 ročných (77 obyvateľov), 35-39 ročných (73) a 40-44 ročných (69 obyvateľov).



K 31.12.2021 tu spomedzi 916 obyvateľov žilo 138 detí do 14 rokov a 163 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 916 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 474 mužov a 442 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021



Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 37,65 na 40,91 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v obci trochu mladšie obyvateľstvo, to však starne rýchlejšie ako je tomu v SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Veľký Lipník	37,65	38,1	38,53	38,88	39,57	39,83	40,22	40,6	40,81	40,91
Slovenská republika	39,32	39,6	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 67,1 %.



Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2021	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Veľký Lipník	916	138	615	163	15,1	67,1	17,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

V národnostnom zložení obyvateľstva Veľkého Lipníka v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 prevládala slovenská národnosť s 83,2 % obyvateľov (760 z 914 osôb). Vysoké zastúpenie mala aj rusínska (15,8 %; 144 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	760	83,2
rusínska	144	15,8
ukrajinská	1	0,1
poľská	1	0,1
rumunská	1	0,1
talianka	1	0,1
iná	1	0,1
nezistená	5	0,5
SPOLU	914	100,0

Zdroj: SODB 2021

V konfesijnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládalo gréckokatolícke vierovyznanie s 80,1 % obyvateľov (732 z 914 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Rímskokatolícka cirkev (11,7 %; 107 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 4,7 % obyvateľov obce (SODB 2021).

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	43	4,7
Rímskokatolícka cirkev	107	11,7
Gréckokatolícka cirkev	732	80,1
Pravoslávna cirkev	13	1,4
Kresťanské zbory	2	0,2
Bratská jednota baptistov	1	0,1
budhizmus	1	0,1
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	4	0,4
ad hoc hnutia	2	0,2
iné	1	0,1
nezistené	8	0,9
SPOLU	914	100,0

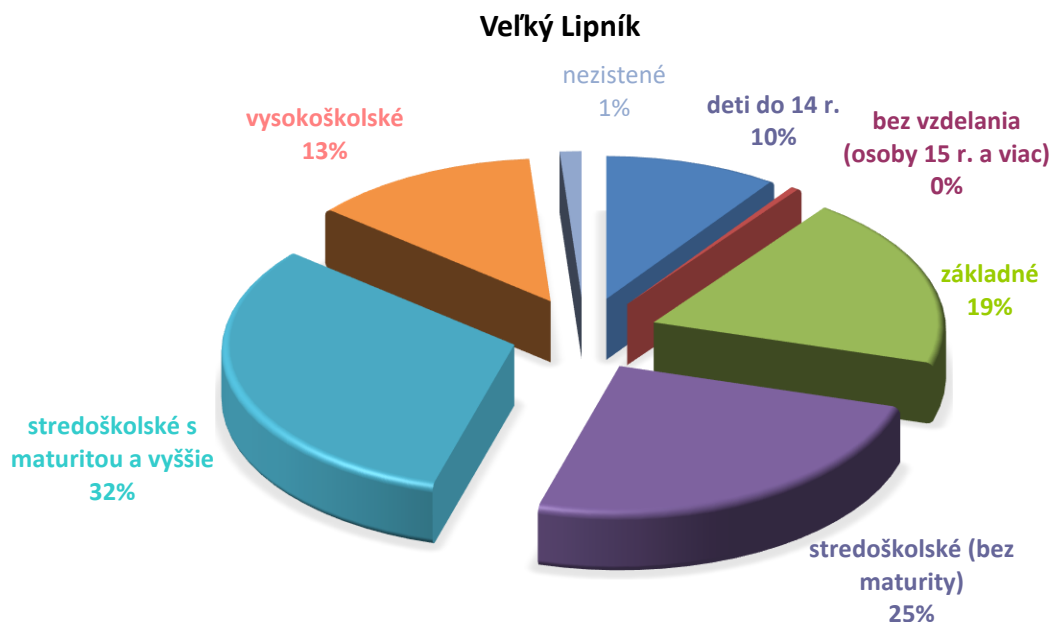
Zdroj: SODB 2021



Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 19 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 25 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 32 % obyvateľov Veľkého Lipníka. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2021 trinásť percent obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania



Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Veľký Lipník za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 23 až 75. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 5,3 % (2017) po 17,1 % (2012), pričom k 31.12.2021 bola na úrovni 5,5 %. Pre porovnanie, k 31.12.2021 bola miera nezamestnanosti v okrese Stará Ľubovňa 9,2 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 12,5 %



a v Slovenskej republike 8,3 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Stará Ľubovňa susedí, bola nasledovná: Kežmarok 18,3 %, Sabinov 16,0 % a Bardejov 13,3 %.

Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet UoZ	75	67	60	62	45	23	27	29	30	24
Miera nezamestnanosti* (%)	17,1	15,3	13,7	14,2	10,3	5,3	6,2	6,6	6,8	5,5

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý zatiaľ jediný dostupný údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci (dostupný v čase spracovania týchto údajov), ktorý pochádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2021 bolo v obci Veľký Lipník prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 24 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 11 mužov (45,8 %) a 13 žien (54,2 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, rozloženie UoZ podľa jednotlivých vekových skupín je rovnomerné. V obci teda neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná.

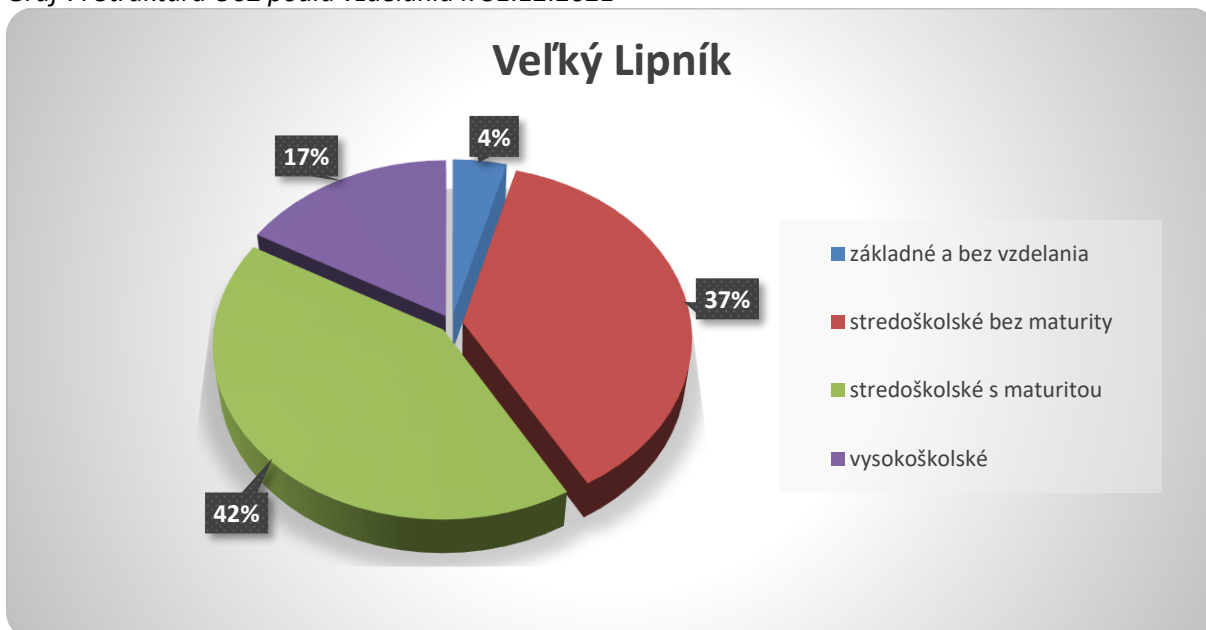
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
0	0,0	6	25,0	6	25,0	5	20,8	7	29,2	0	0,0	24	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je vo Veľkom Lipníku veľmi pozitívnu skutočnosť, že z 24 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2021 boli len 4 % UoZ (1 osoba) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021



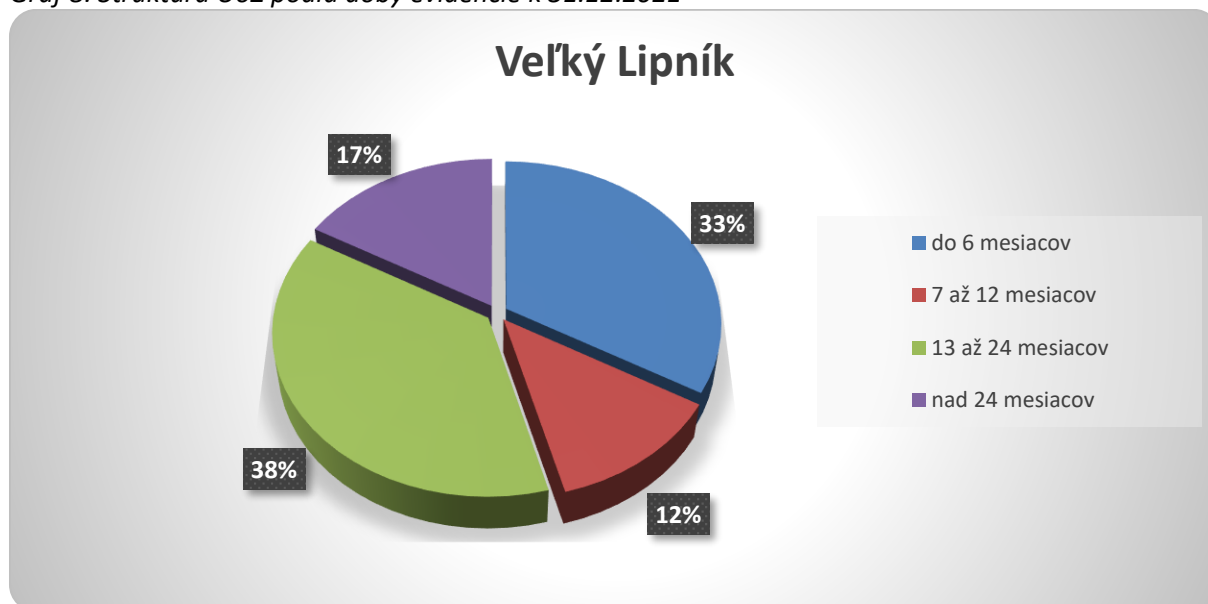
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie



Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2021 pohyboval na úrovni cca 35 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 47 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). Vo Veľkom Lipníku bol k 31.12.2021 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 55 %, pričom 17 % (4 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021



Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú vo Veľkom Lipníku pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (10 UoZ z 24; 41,7 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).



Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	0	0,0
4 - Administratívni pracovníci	4	16,7
5 - Pracovníci v službách a obchode	4	16,7
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	3	12,5
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	1	4,2
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	0	0,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	10	41,7
N/A - neurčené	2	8,3
Spolu	24	100,0

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu vo Veľkom Lipníku je na priemernej úrovni. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 314 domov, v ktorých bolo 341 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (300 domov; 95,5 %). V obci sa nachádza aj 5 bytových domov, z toho sú 4 v súkromnom vlastníctve a 1 bytový dom je vo vlastníctve obce (je v ňom 9 nájomných bytov). Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 212 domov (67,5 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemalo 20 domov (6,4 %). Nakoľko v obci nie je vybudovaná kanalizácia, pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť nemal žiadny dom. Prevažná väčšina domov užíva vlastný septik alebo žumpu (86,3 %), pričom až 11,2 % domov bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu.

Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	300	95,5
bytový dom	5	1,6
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	0	0,0
neskolaudovaný rodinný dom	3	1,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	1	0,3
ostatné	4	1,3
nezistený	1	0,3
SPOLU	314	100,0

Zdroj: SODB 2021



Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	212	71	0	8	20	3	314
Podiel (%)	67,5	22,6	0,0	2,6	6,4	1,0	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	271	2	3	35	3	314
Podiel (%)	86,3	0,6	1,0	11,2	1,0	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Byty podľa obytých miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	33	69	157	49	30	3	341
Podiel (%)	9,7	20,2	46,0	14,4	8,8	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919- 1945	1946- 1960	1961- 1980	1981- 2000	2001- 2010	2011- 2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	23	37	49	121	57	10	3	11	3	314
Podiel (%)	7,3	11,8	15,6	38,5	18,2	3,2	1,0	3,5	1,0	100,0

Zdroj: SODB 2021



Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Veľkého Lipníka veľmi nevýhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza až 50 km od obce, pri Poprade. Rovnako je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska, ktorá je dostupná taktiež v Poprade. Cez Starú Ľubovňu síce premávajú vlaky, tie však majú len regionálny charakter. Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Veľkého Lipníka, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, je už spomínané 50 km vzdialené mesto Poprad.

Samotná obec Veľký Lipník leží na ceste II. triedy č. 543, ktorá sa pri obci Hniezdne napája na cestu I. triedy č. 77 a vedie na hraničný prechod Lysá nad Dunajcom. V strede obce sa na túto cestu II. triedy č. 543 pripája cesta III. triedy č. 3148, ktorá vedie intravilánom do Lesnice.

Väčšina miestnych komunikácií vo Veľkom Lipníku má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce pomerne úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na dobrej úrovni, takmer všade je vybudovaný asfaltový povrch. Niektoré krátke úseky si však vyžadujú rekonštrukciu a na niektorých úsekoch je potrebné vybudovať úplne nový spevnený (asfaltový) povrch.

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – napr. pri zdravotnom stredisku alebo škole. Chodníky sú v obci vybudované len popri hlavnej komunikácii (cesta II/543), avšak v úseku od základnej školy smerom na západný okraj obce úplne chýbajú. Vhodné je tiež vybudovať nový chodník od križovatky pri obecnom úrade v smere k poľnohospodárskemu družstvu. Kvôli špecifickým územno-technickým pomeroch (cesty, na ktoré nadväzujú súkromné pozemky) je budovanie chodníkov v niektorých úsekoch popri miestnych komunikáciách veľmi ťažko realizovateľné.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na slabšej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod (ktorého vlastníkom aj prevádzkovateľom je podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.), nie je tu však vybudovaná kanalizácia ani ČOV (resp. v zemi je osadených cca 10 % kanalizačného potrubia, to však nie je napojené na ČOV, čiže verejná kanalizácia nie je dostupná vôbec). Samosprávne orgány obce Veľký Lipník sa uchádzajú o externé zdroje, ktorými by sa mohla realizovať výstavba kanalizácie v celej obci, vrátane ČOV. Nakoľko z finančného hľadiska ide o extrémne náročný projekt, jeho realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov. Rovnako ako v prípade kanalizácie - obec nie je ani plynofikovaná.

Všetky časti obce sú plne elektrifikované. Vo Veľkom Lipníku funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, vyžaduje si však údržbu. Vo Veľkom Lipníku je dostupný mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	nie
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad



Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Veľkého Lipníka musia za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať len čiastočne. Priamo v obci (v zdravotnom stredisku) sú totižto pre nich dostupné ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti (ambulancia praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast a ambulancia zubného lekára), ako aj lekáreň. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú najmä v Starej Ľubovni.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Spišskej Starej Vsi a v Starej Ľubovni, rovnako tak najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci. Vo Veľkom Lipníku je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O) a funguje tu aj občianske združenie dobrovoľných hasičov. Dobrovoľní hasiči sú veľmi aktívni, zúčastňujú sa rôznych hasičských podujatí.

Spomedzi základných služieb sú v obci k dispozícii viaceré predajne rozličného tovaru, pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Starej Ľubovni. Priamo v obci sú však dostupné aj služby kaderníctva a tiež predajne papierníctva a oblečenia.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)

Praktický lekár pre dospelých	áno	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	áno	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	áno	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	áno	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecny úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) nie je priamo v obci registrovaná žiadna sociálna služba. Obec Veľký Lipník však na základe tohto zákona zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní, ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Veľký Lipník pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **príspevok pri narodení dieťaťa:** obec poskytuje príspevok na narodené deti, pri viacpočetných rodinách, príp. pri narodení viacerých detí naraz poskytuje aj bonusové príspevky;
- **donáška obedov seniorom:** pomoc osobám, ktoré si nevedia zabezpečiť obed vlastnou cestou; Ide o službu spojenú s prípravou, výdajom a rozvozom stravy do domácností, ktorú obec na požiadanie zabezpečuje imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky.



Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Veľký Lipník 49 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako elokované pracovisko Základnej školy s materskou školou. Zriaďovateľom ZŠ s MŠ je obec Veľký Lipník. Materská škola poskytuje najmä celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2021/2022 ju navštevuje 24 detí. Základnú školu, sídliacu na adrese Veľký Lipník 45, v školskom roku 2021/2022 navštevuje 112 žiakov. Popri základnej škole funguje aj školská jedáleň a zriadený je tu (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Škola nemá vybudovanú vlastnú telocvičňu (pri škole sa nachádza multifunkčné ihrisko, ktoré je však nekryté). V záujme kvalitnejšieho vzdelávania a zdravej výchovy detí je preto potrebné vybudovať aj telocvičňu. Najbližšie stredné školy sú k dispozícii v Spišskej Starej Vsi a Starej Ľubovni.

Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý je stavebnou súčasťou spoločnej budovy kultúrneho domu a obecného úradu (KD aj OcÚ majú vlastný vchod). Kultúrny dom slúži pre potreby konania spoločenských podujatí (napr. svadby, kary, hostiny, plesy a pod.). Jeho priestory sú čiastočne zrekonštruované, najmä interiér si však vyžaduje ďalšiu rekonštrukciu. V priestoroch obecného úradu je obyvateľom obce k dispozícii aj obecná knižnica.

Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci je situácia ohľadom angažovania sa miestnych obyvateľov v oblasti folklóru veľmi priaznivá. Pôsobí tu totiž folklórna skupina FSS Vorodaj a taktiež dievčenské spevácke zoskupenie Stoličného džyvyky. Nepôsobí tu však žiadne ochotnícke divadelné teleso, v rámci ktorého by mohli miestni obyvatelia pôsobiť.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V severozápadnej časti intravilánu je vybudovaný futbalový areál s krytou tribúnou a sociálnymi zariadeniami. V obci pôsobí futbalový klub TJ Družstevník Veľký Lipník, v rámci ktorého fungujú družstvá dospelých (aktuálne hrajúce v 6. lige) a mládežnícke družstvo U-10 (obe družstvá hrávajú v ligách v gescii ObFZ Stará Ľubovňa).

Okrem futbalového areálu je pre potreby širokej verejnosti vybudované aj multifunkčné ihrisko s osvetlením, nachádzajúce sa pri základnej škole. Ďalšie multifunkčné ihrisko sa nachádza v južnej časti obce pri píle a tretie multifunkčné ihrisko sa nachádza v centre obce (to je však súkromné, vybudované je popri ubytovacom zariadení). Navyše, pri multifunkčnom ihrisku pri základnej škole je vybudované aj workoutové ihrisko a pri MŠ je dostupné taktiež detské ihrisko.

Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Kultúrno-spoločenský život v obci je pomerne bohatý. Počas roka sa tu koná niekoľko rôznych podujatí, organizovaných pre niektoré špecifické skupiny obyvateľstva, ako aj pre širokú verejnosť. Ďalšie podujatia (pre deti a žiakov) sú realizované v rámci škôl.



Tabuľka 19: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka

Mesiac	Podujatie
Január	- súťaž v streľbe zo vzduchovky
Január – február	- obecná zabíjačka
Marec	- uvítanie detí do života
Máj	- Deň matiek
Júl	- futbalový turnaj o pohár starostu obce
Júl - august	- Deň obce
Júl - august	- hasičská súťaž o pohár starostu obce
Október	- Posedenie s dôchodcami
December	- Mikuláš
December	- stolnotenisový turnaj

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj vo Veľkom Lipníku má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci je zriadená gréckokatolícka farnosť (80,1 % obyvateľov obce je gréckokatolíkov). Nachádza sa tu barokovo-klasicistický gréckokatolícky farský Chrám sv. archanjela Michala, postavený v rokoch 1785 – 1794 (Špesová, 2014). Pri kostole sa nachádzajú aj dve pohrebiská (starý a nový cintorín) a pre potreby vykonávania smútočných obradov je tu vybudovaný aj Dom smútku.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Veľký Lipník
Pracovisko daňového úradu	Stará Ľubovňa
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Podolíne
Okresný súd	Stará Ľubovňa
Okresný úrad	Stará Ľubovňa
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Stará Ľubovňa

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 9 kamier. Tie monitorujú najmä verejné priestranstvá, budovy v majetku obce (a im príslušné priestory) a cestné komunikácie. Z hľadiska prevencie kriminality a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).



Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá² (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Veľký Lipník, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu je taktiež nevýhodná. Výraznejším ekonomickým centrom v okolí regiónu je mesto Stará Ľubovňa. Toto mesto je od obce vzdialené len 19 km, má však len cca 16 000 obyvateľov, pričom predstavuje ekonomické centrum nižšieho rádu. Výrazným ekonomickým centrom v tatranskom regióne je až mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi, predstavujúce pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu. Poprad je však už od obce značne vzdialený a nachádza sa na hranici rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Veľký Lipník. Všetky hlavné komunikačné línie nadregionálneho a vyššieho významu (rýchlostné cesty, diaľnice, rýchlostné železničné trasy) idú mimo územia Veľkého Lipníka aj okresu Stará Ľubovňa. Aj vzhľadom k vyššie uvedenému by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Veľký Lipník má nejaký potenciál pre prilákanie akejkoľvek výroby s vyšším počtom zamestnancov. Skúsenosti z regionálneho vývoja na Slovensku ukazujú, že aj v okresnom meste Stará Ľubovňa a v jeho bezprostrednom okolí len zriedka vznikajú nové priemyselné prevádzky, ktoré zamestnávajú niekoľko desiatok zamestnancov a ktoré by potenciálne mohli (hoci sprostredkovane) napomôcť riešeniu zamestnanosti v regióne (a teda aj v obci). V tejto súvislosti je namieste konštatovanie, že s najvyššou pravdepodobnosťou si obec aj v budúcnosti zachová najmä svoj obytný charakter.

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a priemysel

Vzhľadom k hornatému charakteru reliéfu dominujú v štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce trvalé trávne porasty (963,4 ha), orná pôda zaberá plochu 43,1 ha. V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám TTP priaznivejšie podmienky najmä živočíšna poľnohospodárska výroba³. V katastri obce hospodári jeden subjekt poľnohospodárskej veľkovýroby – Poľnohospodárske družstvo Veľký Lipník. Tento podnikateľský subjekt vo Veľkom Lipníku sídli a vkonáva poľnohospodársku výrobu v priestoroch južnej časti obce. Okrem poľnohospodárstva sa však angažuje aj v podnikaní v cestovnom ruchu (ubytovanie).

V katastri obce sa nachádzajú rozsiahle plochy lesov. Lesné hospodárstvo v katastri obce Veľký Lipník realizuje predovšetkým Lesné družstvo Križová skala.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa vo Veľkom Lipníku nachádza píla na porez drevnej hmoty. Žiadne iné priemyselné prevádzky, ani menšie komerčné remeselné dielne, nenachádzajú.

² Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Horného Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

³ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery



Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
43,1	0,0	0,0	10,5	0,0	963,4	1 017,0
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia		ostatné plochy		Spolu
1 613,8	34,3	56,3		30,0		1 734,3
Celková výmera územia						2 751,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Delíme ich na prírodné a umelo vytvorené (kultúrno-správne).

Veľký Lipník má z hľadiska pritiažlivosti turistov dobrú polohu priamo na hlavnej trase do Lesnice (PIENAP), tiež na úpätí Spišskej Magury, ako aj na spojnici medzi Pieninami a Starou Ľubovňou. Leží vo významnej oblasti cestovného ruchu na Slovensku – Pieninského národného parku. Okrem toho sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé ďalšie prírodné (napr. travertínové jazero s príľahlými kúpeľmi vo Vyšných Ružbachoch, Kamienska tisina) a kultúrohistorické pamiatky (najbližšie najmä Červený Kláštor, ale aj Ľubovniansky hrad, skanzen pod Ľubovnianskym hradom, pamiatková rezervácia v Podolínci – námestie s kostolom, meštianskymi domami a príľahlým kláštorom piaristov, kaštieľ Strážky, kostoly, hrad a unikátne námestie v Kežmarku, námestie v Levoči, Spišský hrad, Spišská Sobota, a ďalšie). Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná obrovské množstvo. Medzi najvýznamnejšie možno zaradiť Hradné dni na hrade Ľubovňa, Zamagurské folklórne slávnosti, Nestville Open Day a Rockfest v Hniezdom, Medzinárodný festival remesiel a ľudovej kultúry ELRO v Kežmarku, Mariánsku púť v Levoči, Hradobranie na Spišskom hrade, ale aj univerzálnu noc múzeí a galérií. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na výbornej úrovni.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). Dopravná infraštruktúra je v regióne na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené autobusovou dopravou. Zo športovo-technických zariadení sa v regióne nachádza množstvo zjazdoviek, lanoviek a vlekov. Ubytovacie kapacity sú v regióne reprezentované hotelmi, miestnymi penzióňmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí, ktoré sa nachádzajú takmer v každej obci. Najviac stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa v okolitom regióne nachádza v centrách cestovného ruchu – v Tatrách, Pieninách a v mestách (v ktorých je, prirodzene, vyššia koncentrácia obyvateľstva).

Poloha Veľkého Lipníka je teda pomerne dobrá. Rovnako je pomerne dobrá aj situácia z hľadiska lokalizačných a realizačných predpokladov rozvoja cestovného ruchu priamo v obci. Obec má na dobrej úrovni vybudovaný kultúrny dom, ako aj športovo-technickú infraštruktúru (detské a športové ihriská – prírodné aj umelé). Nachádzajú sa tu aj 3 Národné kultúrne pamiatky – gréckokatolícky Chrám sv.



Michala archanjela z r. 1794, rokoková kazateľnica z polovice 18. storočia a zvon z roku 1790. V obci sú dostupné aj komerčné ubytovacie a stravovacie kapacity – a to v dvoch ubytovacích prevádzkach. Významnejším momentom v rozvoji cestovného ruchu v obci by mohla byť aj cyklistická trasa pod názvom AquaVelo, spájajúce kúpeľné miesta (pričom Veľký Lipník leží práve na tejto trase). V rámci trasy AquaVelo už boli vybudované niektoré úseky asfaltových cyklistických chodníkov (avšak nie v katastri V. Lipníka), je však potrebné ešte mnoho úsekov dobudovať. Budovanie trasy AquaVelo je však (aspoň do času vypracovania tohto PHSR) nekoordinované, čo je na škodu v rozvoji CR v okolitom regióne.

Obec Veľký Lipník teda v sebe skrýva potenciál rozvoja cestovného ruchu. Je však vhodné vybudovať ďalšie zariadenia skvalitňujúce infraštruktúru cestovného ruchu spolu s marketingovým produktom pre turistov (čo u nás máme a prečo by ste mali k nám prísť a zostať).

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.



Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Veľký Lipník k 31.12.2021 bola 1 829 226,11 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných 88 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (1 683 488,82 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, pomerne významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (145 737,29 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2021 predstavoval 246 990,70 €.

Na konci roku 2021 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 1 485,76 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 181 441,61 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2021 vo výške 19 061,77 €, dlhodobé záväzky vo výške 1 045,51 € (spolu 20 107,28 €).

Tabuľka 22: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto)

AKTÍVA	2 077 428,59	PASÍVA	2 077 428,59
Neobežný majetok spolu	1 829 226,11	Vlastné imanie	1 089 002,12
Dlhodobý nehmot. majetok	0,00	Výsledok hospodárenia	1 089 002,12
Dlhodobý hmotný majetok	1 683 488,82	-minulé roky	1 056 330,28
Dlhodobý finančný majetok	145 737,29	-účtovné obdobie	32 671,84
Obežný majetok spolu	246 990,70	Záväzky súčet	181 441,61
Zásoby	0,00	Rezervy	1 140,00
Zúčtovanie medzi subj. VS	194 922,56	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	10 823,06
Pohľadávky	1 485,76	Záväzky	20 107,28
Finančné účty	50 582,38	Bankové úvery a ostatné	149 371,27
Časové rozlíšenie	1 211,78	Časové rozlíšenie	806 984,86

Zdroj: Súvaha k 31.12.2021

Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2021 boli vo výške 532 835,84 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 387 238,24 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2021 vo výške 15 890,00 € (spolu 403 173,24 €). Nemalé zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (32 890,63 €).

Celkové výdavky obce v roku 2021 boli vo výške 500 164,00 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 146 440,41 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 112 176,75 € (nákupy 53 397,99 €, služby 58 778,76 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2021 dosiahla obec Veľký Lipník kladný hospodársky výsledok vo výške 32 671,84 € po zdanení.



Tabuľka 23: Náklady a výnosy v roku 2021

Náklady	eur
Spotrebované nákupy	53 397,99
Služby	58 778,76
Osobné náklady	146 440,41
Dane a poplatky	2 037,68
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	11 649,27
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	56 304,04
Finančné náklady	4 289,99
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	167 265,86
Spolu	500 164,00
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	5 808,45
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	403 173,24
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	32 890,63
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	1 140,00
Finančné výnosy	131,73
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	89 691,79
Spolu	532 835,84
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	32 671,84

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Veľký Lipník k 31.12.2021

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mala obec Veľký Lipník spracovaný na roky 2015-2020. V ňom mala zadefinované 3 priority:

- A: Vytvorenie komplexnej infraštruktúry v obci
- B: Zlepšenie kvality a kapacity zariadení sociálnej infraštruktúry v obci
- C: Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva v obci

V rámci týchto 3 priorít mala obec zadefinovaných celkom 12 rôznych aktivít. Z tohto počtu sa podarilo úplne zrealizovať 3 aktivity (výstavba multifunkčného ihriska, rekonštrukcia budovy pošty a rekonštrukcia verejného osvetlenia), 2 aktivity sa podarilo zrealizovať čiastočne (rekonštrukcia zdravotného strediska a rekonštrukcia miestnych komunikácií) a 7 aktivít sa nepodarilo zrealizovať vôbec. Doposiaľ sa nepodarilo zrealizovať kľúčový infraštruktúrny projekt – výstavba kanalizácie.



Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (zima/jar 2022) už spracovanú príslušnú dokumentáciu (resp. už má podanú žiadosť o NFP a čaká na vyhodnotenie). Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2 a F2).

Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																			
v tis. EUR																			
por. č.	Politika – oblasť*	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov								
				Rok dokončenia-plán	ÚR:	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje	Iné zdroje
					SP:														
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	H	Záujmový chodník prírodným, kultúrnym a historickým dedičstvom obce Veľký Lipník	2112 - Miestne komunikácie	2022	-	15,0	15,0	2022	15,0	15,0									
2	H	Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2112 - Miestne komunikácie	2022	-	45,0	45,0	2022	45,0	45,0									



3	H	Výstavba kanalizácie a ČOV	2223 – Miestne kanalizácie	2023-2027	-	2000,0	2000,0	2023 - 2027	2000,0	2000,0									
4	S	Vybudovanie zavlažovacieho systému na futbalovom ihrisku	-	2022	-	20,0	-	2022	20,0	20,0									
5	S	Výstavba detského ihriska pri hasičskej zbrojnici	2411 - Športové ihriská	2022-2023	-	50,0	-	2022 - 2023	50,0	50,0									
6	E	Obstaranie domácich kompostérov pre rodinné domy	-	2022-2023	-	45,0	-	2022 - 2023	45,0	45,0									

* H – Hospodárska, S – Sociálna, E – Environmentálna politika

Zdroj: MDVRR 2015, obecny úrad



A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou. Veľký Lipník je teda od tohto ramena značne vzdialený.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Veľký Lipník predstavujú mestá Stará Ľubovňa (3a. skupina centier osídlenia), Podolíne (5. skupina) a Spišská Stará Ves (5. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Veľký Lipník teda na tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Veľký Lipník).

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené



póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Stará Ľubovňa by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Starej Ľubovne smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Stará Ľubovňa. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Veľký Lipník).

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Veľký Lipník.

Členstvo obce v organizáciách

Obec Veľký Lipník je členom viacerých združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „*Združenie miest a obcí Slovenska*“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy samospráv na celoslovenskej úrovni;
- „*Ľubovnianske regionálne združenie miest a obcí*“ (ĽRZMO) – združenie obcí a miest okresu Stará Ľubovňa, založené za účelom poradenstva a kvalitnejšieho riešenia spoločných problémov a výziev;
- „*Miestna akčná skupina Tatry – Pieniny LAG*“ (MAS Tatry – Pieniny LAG) – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „*Združenie pre rozvoj regiónu Pienin a Zamaguria*“ – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií, vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia, posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;



- „Regionálne vzdelávacie centrum Štrba“ (RVC Štrba) – záujmové združenie právnických osôb, združujúce obce a mestá v podtatranskom regióne, poskytujúce svojim členom rôzne vzdelávacie aktivity, školenia a prednášky spojené s výkonom samosprávy.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpá Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP LZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP Val),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

V čase vzniku tohto PHSR (zima/jar 2022) ešte nie je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 -2027, a teda ani Operačný program Slovensko. Nie je ešte definitívne známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované (tieto



skutočnosti sú aktuálne predmetom negociácií medzi SR a EÚ). Z tohto dôvodu nie je možné analyzovať možné zdroje podpory v rámci EŠIF v budúcom programovom období, ktoré by obec Veľký Lipník mohla využiť.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 6 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• existencia chránených území v katastri obce (PIENAP, ochranné pásmo PIENAPu) • vysoká úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • nízka miera nezamestnanosti • priaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania • aktivita samosprávy z hľadiska zvyšovania dostupnosti nájomného bývania priamo v obci • pomerne dobrá kvalita miestnych komunikácií • dostupnosť základnej zdravotnej starostlivosti priamo v obci • dostupnosť niektorých predajní a služieb priamo v obci • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • vybudovaný kultúrny dom • široká ponuka kultúrno-spoločenských podujatí v obci počas roka • aktívna práca a pôsobenie miestnych obyvateľov v kultúrno-spoločenskom a športovom živote (folklór, futbal, hasiči, cirkev a pod.) • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • aktívna práca v obci s deťmi a mládežou (škola, cirkev, šport...) • aktivita a výborná pripravenosť obce na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (viacero pripravených projektových dokumentácií) • rozsiahle plochy lesov • prítomnosť subjektu poľnohospodárskej veľkovýroby • pomerne priaznivé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • dobré finančné hospodárenie obce	• niektoré lokality s potenciálom záplav • prudký pokles počtu obyvateľov v ostatných rokoch • negatívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • rýchle starnutie obyvateľstva • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabšia kvalita domového fondu • neuspokojený dopyt po nájomnom bývaní • veľmi nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • nedobudované niektoré úseky chodníkov a miestnych komunikácií • nedobudovaná základná technická infraštruktúra (kanalizácia, ČOV, plyn) • slabá makropolohová aj mezopolohová atraktivita územia • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
• príprava lokalít pre rozvoj HBV • realizácia protipovodňových opatrení • výstavba bytových domov • výstavba základnej technickej infraštruktúry (kanalizácia, ČOV) • podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia projektu pozemkových úprav	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)



• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	
--	--

Zdroj: vlastné spracovanie



Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- podpora cezhraničných kontaktov
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- pripravenosť obce na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov (viacero pripravených projektových dokumentácií)
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu absencie ponuky pracovných miest
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúry má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).



B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.



Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerieť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Veľký Lipník:

Obec Veľký Lipník je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.



V novom programovom období pravdepodobne nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny (v čase spracovania tohto PHSR však ešte žiadne definitívne rozhodnutia prijaté neboli, všetky plánované zmeny boli ešte len v štádiu rokovaní). Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

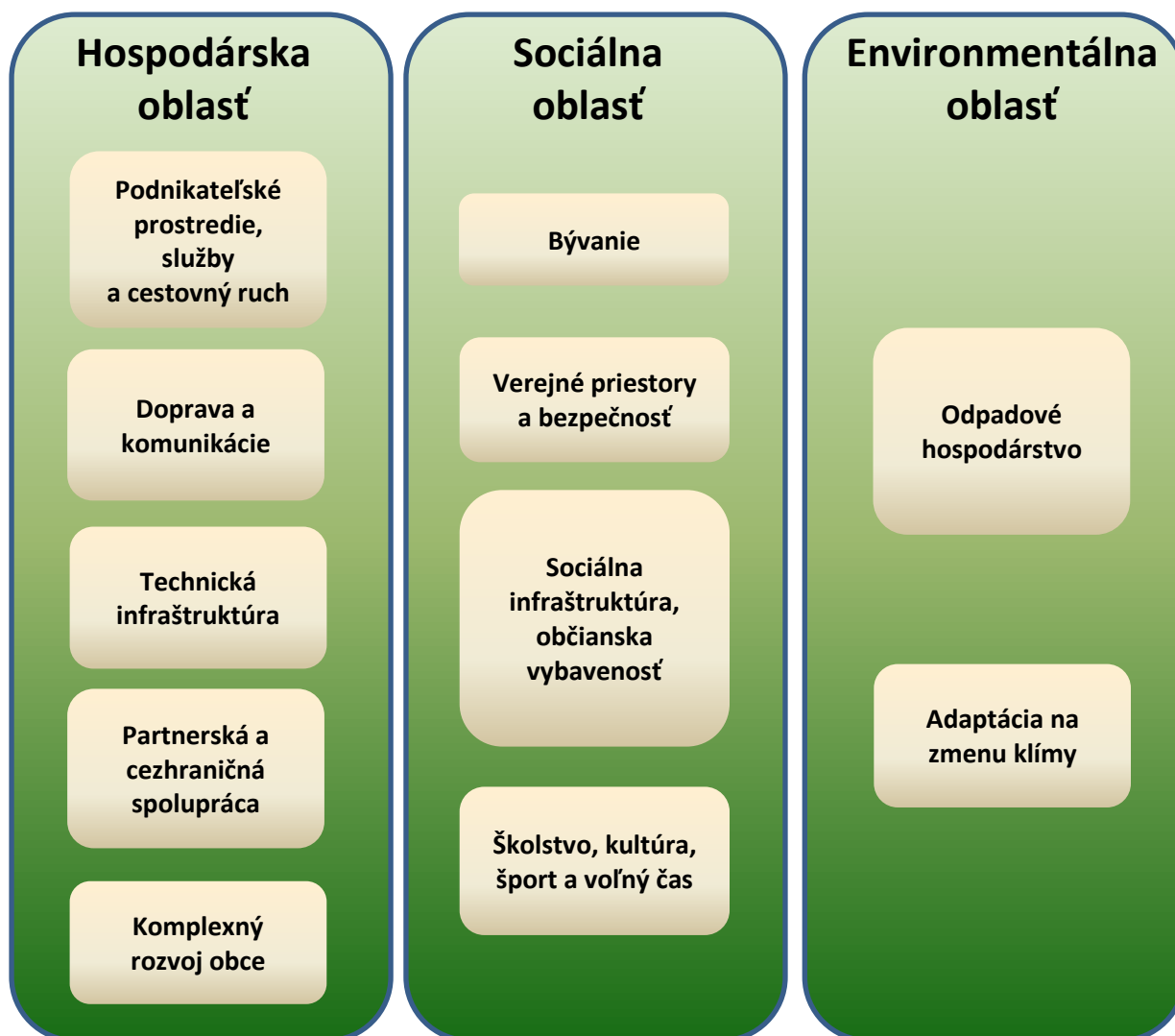
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Veľký Lipník** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). V čase spracovania tohto PHSR (zima/jar 2022) zatiaľ situácia ohľadom nastavovania implementácie EŠIF v SR celkom vyjasnená nie je (verejnosti boli predstavené len úvodné návrhy). Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).



Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Veľký Lipník stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:



- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva z 5 priorít: podnikateľské prostredie, služby a cestovný ruch (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia projektov na podporu CR), doprava a komunikácie (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií, chodníkov, cyklochodníkov, parkovísk a pod.), technická infraštruktúra (dobudovanie technickej vybavenosti obce – kanalizácia, ČOV, rekonštrukcia vodovodu a obecného rozhlasu), partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami) a komplexný rozvoj obce (obstaranie územného plánu).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca zo 4 rozvojových priorít: bývanie (výstavba nájomných bytov), verejné priestory a bezpečnosť (úprava verejných priestorov, prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školstvo, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy (realizácia protipovodňových opatrení, zelených a modrých investícií).



Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Veľký Lipník je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Strategický cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• podnikateľské prostredie, služby a cestovný ruch • doprava a komunikácie • technická infraštruktúra • partnerská a cezhraničná spolupráca • komplexný rozvoj obce	• bývanie • verejné priestory a bezpečnosť • sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • školstvo, kultúra, šport a voľný čas	• odpadové hospodárstvo • adaptácia na zmenu klímy
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie 1.3 Podpora cestovného ruchu 1.4 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.5 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.6 Spolupráca s partnerskými obcami 1.7 Príprava rozvojových dokumentov	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých projektov/aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektov/aktivít na území obce – pričom tieto projekty/aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (spravidla „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód



1.2 Rozvoj digitalizácie	Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
1.3 Podpora cestovného ruchu	Projekt: 1.3.1 Zriadenie turistickej ubytovne Aktivita: - vybudovanie priestorov na nízkonákladové ubytovanie v podkrovných priestoroch sociálnej budovy Projekt: 1.3.2 Výstavba cyklotrasy AquaVelo Aktivita: - vybudovanie spevneného povrchu na cyklistickej trase AquaVelo Projekt: 1.3.3 Výstavba cyklistických chodníkov v rámci Kostrovej siete cyklotrás PSK a ďalších cyklistických chodníkov Aktivita: - vybudovanie ďalších cyklistických chodníkov v katastri obce Aktivita: 1.3.4 Záujmový chodník prírodným, kultúrnym a historickým dedičstvom obce Veľký Lipník - výstavba náučného chodníka
1.4 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Projekt: 1.4.1 Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií Aktivita: - rekonštrukcia existujúcich komunikácií, ktoré sú v nevyhovujúcom stave - vybudovanie nových miestnych komunikácií Projekt: 1.4.2 Rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov v obci Aktivita: - rekonštrukcia existujúcich chodníkov, ktoré sú v nevyhovujúcom stave - vybudovanie nových chodníkov



	Aktivita: 1.4.3 <i>Rekonštrukcia mostov a lávok</i> - obnova poškodených mostov a lávok Aktivita: 1.4.4 <i>Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci</i> - vybudovanie zastrešených priestorov na troch zastávkach Aktivita: 1.4.5 <i>Rozšírenie odstavných plôch na parkovanie</i> - vybudovanie odstavných plôch pre osobné automobily (najmä pri obecnom úrade, ZŠ a futbalovom ihrisku)
1.5 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Projekt: 1.5.1 Výstavba kanalizácie a ČOV Aktivita: - osadenie kanalizačného potrubia v celej obci - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV Aktivita: 1.5.2 <i>Rekonštrukcia vodovodu a hydrantov</i> - realizácia opráv na vodovodnom potrubí, oprava a sprístupnenie vodovodných hydrantov (realizuje a financuje PVPS, a.s.) Aktivita: 1.5.3 <i>Rekonštrukcia obecného rozhlasu</i> - údržba a oprava rozvodov a koncových bodov obecného rozhlasu
1.6 Spolupráca s partnerskými obcami	Aktivita: 1.6.1 <i>Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce</i> - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
1.7 Príprava rozvojových dokumentov	Aktivita: 1.7.1 <i>Vypracovanie územného plánu obce</i> - obstaranie územnoplánovacej dokumentácie
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Projekt: 2.1.1 Výstavba dvoch bytových domov (2 x 8 b.j.) Aktivita: - výstavba dvoch nových bytových domov so 16 nájomnými bytmi (2 x 8) pre obyvateľov obce
2.2 Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov	Aktivita: 2.2.1 <i>Rozšírenie kamerového systému</i> - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, ako aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky



	Aktivita: 2.2.2 <i>Revitalizácia verejných priestranstiev</i> - úprava verejných priestranstiev, obnova zelene, osadenie mobiliáru (koše, lavičky, informačné tabule a pod.)
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	Aktivita: 2.3.1 <i>Rekonštrukcia interiéru zdravotného strediska</i> - obnova vnútorných priestorov budovy (elektroinštalácia, podlahy, omietky, maľba, sociálne zariadenia a pod.) Projekt: 2.3.2 <i>Vybudovanie amfiteátra</i> Aktivita: - výstavba areálu (pódium, prestrešenie, hľadisko) na organizáciu kultúrnych podujatí v exteriéri Aktivita: 2.3.3 <i>Rekonštrukcia vnútorných priestorov obecného úradu</i> - úprava kancelárií, sobášnej miestnosti a i. Aktivita: 2.3.4 <i>Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu</i> - oprava elektroinštalácie, pódia, balkóna, omietok - vykonanie ďalších potrebných úprav
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	Aktivita: 2.4.1 <i>V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</i> - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce Projekt: 2.4.2 <i>Vybudovanie zariadenia pre seniorov a denného stacionára</i> Aktivita: - výstavba zariadenia sociálnych služieb – zariadenia pre seniorov, poskytovanie služieb v ňom - zavedenie novej sociálnej služby denného stacionára pre miestnych obyvateľov, dostupnej priamo v obci Aktivita: 2.4.3 <i>Zriadenie bezbariérového prístupu do verejných budov</i> - realizácia opatrení na zabezpečenie bezbariérového prístupu (odstránenie schodov, výťahy a pod.)
2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času	Aktivita: 2.5.1 <i>Rekonštrukcia šatní a osvetlenie futbalového ihriska</i> - obnova interiéru šatní (elektroinštalácia, okná, wc, omietky a pod.) Aktivita: 2.5.2 <i>Vybudovanie zavlažovacieho systému na futbalovom ihrisku</i> - osadenie zavlažovacieho zariadenia



	Aktivita: 2.5.3 Výstavba detského ihriska pri hasičskej zbrojnici - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry	Projekt: 2.6.1 Výstavba telocvične pri ZŠ Aktivita: - výstavba samostatnej budovy telocvične pre potreby vyučovania žiakov (s možnosťou realizácie športových aktivít verejnosťou)
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora Aktivita: - vybudovanie zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov Aktivita: 3.1.3 Obstaranie domácich kompostérov pre rodinné domy - zakúpenie domácich kompostovacích zásobníkov na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície	Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch Aktivita: - vykonanie potrebných úprav na miestnych potokoch, ktoré predstavujú potenciálne ohrozenie pre ich okolie

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie



Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2022, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2022	2024	2027
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3
Dopad	Vyššia pridaná hodnota	ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie						
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	10	20
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.3. - Podpora cestovného ruchu						
Výstup	Zriadená turistická ubytovňa	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaná cyklotrasa AquaVelo	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Ďalšie novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaný záujmový chodník	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Vyšší počet turistov v obci (o koľko)	OcÚ	%	0	15	30



Opatrenie 1.4. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Zrekonštruované a novo vybudované miestne komunikácie	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Zrekonštruované a novo vybudované chodníky	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Zrekonštruované mosty a lávky	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Zrekonštruované autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	3	3
Výstup	Rozšírená kapacita parkovacích plôch v obci (OcÚ, ZŠ, ihrisko)	OcÚ	počet áut	0	12	12
Opatrenie 1.5. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Vybudovaná kanalizačná sieť	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Vybudovaná ČOV	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	0	950
Výstup	Zrekonštruovaná vodovodná sieť	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštruovaný obecný rozhlas	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 1.6. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Opatrenie 1.7. - Príprava rozvojových dokumentov						
Výstup	Obstaraný územný plán	OcÚ	dokument	0	0	1
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výstup	Novo vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	0	16
Dopad	Vyšší počet obyvateľov obce (o koľko)	OcÚ	počet	0	20	40
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	10	10
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	15	30
Výstup	Zrevitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Zrekonštr. interiér zdravotného strediska	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaný amfiteáter	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. interiér obecného úradu	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštr. interiér kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	3	3



Výstup	Vybudované zariadenie pre seniorov	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Prijímatelia, ktorým je poskytovaná sociálna služba v zariadení pre seniorov	OcÚ	počet/rok	0	0	20
Výstup	Prevádzkované služby denného stacionára na území obce	OcÚ	počet služieb	0	0	1
Výstup	Osoby využívajúce služby denného stacionára	OcÚ	počet/rok	0	0	15
Výsledok	Osoby zamestnané v soc. službách	OcÚ	počet	0	0	10
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Zrekonštruované šatne na futb. ihrisku	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudované osvetlenie na futb. ihrisku	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudované detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výstup	Vybudovaný objekt telocvične pri ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Výsledok	Deti absolvujúce telesnú výchovu v priestoroch telocvične	OcÚ, škola	počet	0	0	120
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	10	10
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	počet	0	0	1
Výstup	Obstarané kompostéry na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	počet	0	300	300
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	60	70	75
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie



D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 10 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2022 priebežne	obec	2,70
Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2022 priebežne	obec, firmy	1,80
1.2 Rozvoj digitalizácie			
Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2022 priebežne	obec, firmy	3,60
Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2022 priebežne	obec	1,80
1.3 Podpora cestovného ruchu			
Projekt: 1.3.1 Zriadenie turistickej ubytovne	2025	obec	100,00
Projekt: 1.3.2 Výstavba cyklotrasy AquaVelo	2025-2026	obec	400,00
Projekt: 1.3.3 Výstavba cyklistických chodníkov v rámci Kostrovej siete cyklotrás PSK a ďalších cyklistických chodníkov	2026-2027	obec, PSK	350,00
Aktivita: 1.3.4 Záujmový chodník prírodným, kultúrnym a historickým dedičstvom obce Veľký Lipník	2022	obec	15,00
1.4 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.4.1 Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií	2022-2024	obec	300,00
Projekt: 1.4.2 Rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov v obci	2022-2024	obec	80,00
Aktivita: 1.4.3 Rekonštrukcia mostov a lávok	2026	obec	40,00
Aktivita: 1.4.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2022	obec	45,00



Aktivita: 1.4.5 Rozšírenie odstavných plôch na parkovanie	2023	obec	20,00
1.5 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.5.1 Výstavba kanalizácie a ČOV	2023-2027	obec	2 000,00
Aktivita: 1.5.2 Rekonštrukcia vodovodu a hydrantov	2025	obec, PVPS, a.s.	0,00
Aktivita: 1.5.3 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2025	obec	8,00
1.6 Spolupráca s partnerskými obcami			
Aktivita: 1.6.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2022 priebežne	obec	4,50
1.7 Príprava rozvojových dokumentov			
Aktivita: 1.7.1 Vypracovanie územného plánu obce	2026	obec	15,00
SOCIÁLNA OBLASŤ			
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Projekt: 2.1.1 Výstavba dvoch bytových domov (2 x 8 b.j.)	2024-2026	obec	1 800,00
2.2 Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov			
Aktivita: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2023	obec	15,00
Aktivita: 2.2.2 Revitalizácia verejných priestranstiev	2025-2026	obec	60,00
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Aktivita: 2.3.1 Rekonštrukcia interiéru zdravotného strediska	2025	obec	150,00
Projekt: 2.3.2 Vybudovanie amfiteátra	2026	obec	60,00
Aktivita: 2.3.3 Rekonštrukcia vnútorných priestorov obecného úradu	2022-2024	obec	40,00
Aktivita: 2.3.4 Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu	2024	obec	150,00
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2022 priebežne	obec, UPSVaR	9,00
Projekt: 2.4.1 Vybudovanie zariadenia pre seniorov a denného stacionára	2026-2027	obec	600,00
Aktivita: 2.4.2 Zriadenie bezbariérového prístupu do verejných budov	2024-2025	obec	100,00
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Aktivita: 2.5.1 Rekonštrukcia šatní a osvetlenie futbalového ihriska	2022-2024	obec	90,00
Aktivita: 2.5.2 Vybudovanie zavlažovacieho systému na futbalovom ihrisku	2022	obec	20,00
Aktivita: 2.5.3 Výstavba detského ihriska pri hasičskej zbrojnici	2022-2023	obec	50,00
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Projekt: 2.6.1 Výstavba telocvične pri ZŠ	2024-2025	obec, ZŠ	800,00
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2022 priebežne	obec	90,00



ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	2023	obec	3,00
Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora	2024-2025	obec	300,00
Aktivita: 3.1.3 Obstaranie domácich kompostérov pre rodinné domy	2022-2023	obec	45,00
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície			
Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	2026-2028	obec	500,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie



Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.



Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2022-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2024	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2025	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2022-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok									Spolu (tis. €)
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	131,60	231,60	331,60	709,60	1 506,60	471,60	1,60	1,60	1,60	3 387,40
Sociálna	96,00	86,00	1 466,00	1 031,00	1 211,00	111,00	11,00	11,00	11,00	4 034,00
Environmentálna	5,00	43,00	200,00	100,00	150,00	200,00	150,00	0,00	0,00	848,00
SPOLU (tis. €)	232,60	360,60	1 997,60	1 840,60	2 867,60	782,60	162,60	12,60	12,60	8 269,40

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	4,50				4,50	4,50		
Opatrenie 1.2	5,40				5,40	5,40		
Opatrenie 1.3	865,00	737,50	85,00		42,50	865,00		
Opatrenie 1.4	485,00	402,00	42,00		41,00	485,00		
Opatrenie 1.5	2 008,00	1 000,00	900,00		108,00	2 008,00		
Opatrenie 1.6	4,50			2,00	2,50	4,50		
Opatrenie 1.7	15,00		5,00		10,00	15,00		
Opatrenie 2.1	1 800,00		1 710,00		90,00	1 800,00		
Opatrenie 2.2	75,00	51,00	19,50		4,50	75,00		
Opatrenie 2.3	400,00	306,00	36,00		58,00	400,00		
Opatrenie 2.4	709,00	595,00	70,00		44,00	709,00		
Opatrenie 2.5	160,00	126,50	9,00		9,50	145,00		15,00
Opatrenie 2.6	800,00	680,00	80,00		40,00	800,00		
Opatrenie 2.7	90,00			20,00	70,00	90,00		
Opatrenie 3.1	348,00		327,75		20,25	348,00		
Opatrenie 3.2	500,00	425,00	50,00		25,00	500,00		
SPOLU	8 269,40	4 323,00	3 334,25	22,00	575,15	8 254,40	0,00	15,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska politika					3 387,40 €	3 387,40 €	1 247,90 €	2 139,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	2,70 €	2,70 €	2,70 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	3,60 €	3,60 €	3,60 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					



Opat. 1.3	1.3.1 Zriadenie turistickej ubytovne	1212 - Ostatné ubytovacie zariadenia na krátkodobé pobyty	vyššie príjmy z CR	2025	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	1.3.2 Výstavba cyklotrasy AquaVelo	2112 - Miestne komunikácie	vyššie príjmy z CR	2025-2026	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	1.3.3 Výstavba cyklistických chodníkov v rámci Kostrovej siete cyklotrás PSK a ďalších cyklistických chodníkov	2112 - Miestne komunikácie	vyššie príjmy z CR	2026-2027	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
	1.3.4 Záujmový chodník prírodným, kultúrnym a historickým dedičstvom obce Veľký Lipník		vyššie príjmy z CR	2022	15,00 €	15,00 €		15,00 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2024	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	1.4.2 Rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2024	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
	1.4.3 Rekonštrukcia mostov a lávok	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov a cestnej premávky	2026	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				



	1.4.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšený komfort a bezpečnosť ľudí pri čakaní na autobusový spoj	2022	45,00 €	45,00 €		45,00 €				
	1.4.5 Rozšírenie odstavných plôch na parkovanie	2112 - Miestne komunikácie	dostatočná kapacita parkovacích miest	2023	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Výstavba kanalizácie a ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	novovo vybudovaná kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2023-2027	2 000,00 €	2 000,00 €	1 000,00 €	1 000,00 €				
	1.5.2 Rekonštrukcia vodovodu a hydrantov	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	zrekonštruovaná vodovodná sieť; zvýšená požiarne bezpečnosť	2025	0,00 €	0,00 €	0,00 €					
	1.5.3 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	kvalitná komunikácia s obyvateľstvom	2025	8,00 €	8,00 €	8,00 €					
Opat. 1.6	1.6.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2022-2030	4,50 €	4,50 €	4,50 €					
Opat. 1.7	1.7.1 Vypracovanie územného plánu obce		vhodne stanovené podmienky a regulatívy pre vyvážený rozvoj obce	2026	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
II. Sociálna politika					4 034,00 €	4 019,00 €	2 310,50 €	1 708,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	15,00 €



Opat. 2.1	2.1.2 Výstavba dvoch bytových domov (2 x 8 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	16 nových nájomných bytov	2024-2026	1 800,00 €	1 800,00 €	1 800,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	10 nových kamier	2023	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	2.2.2 Revitalizácia verejných priestranstiev		kvalitné verejné priestory	2025-2026	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
Opat. 2.3	2.3.1 Rekonštrukcia interiéru zdravotného strediska	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	kvalitné a príťažlivé vnútorné priestory	2025	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	2.3.2 Vybudovanie amfiteátra	1274 - Ostatné budovy, i.n.	vhodné exteriérové priestory pre kultúrne podujatia	2026	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	2.3.3 Rekonštrukcia vnútorných priestorov obecného úradu	1220 - Budovy pre administratívu	kvalitné priestory pre výkon obecnej samosprávy	2022-2024	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
	2.3.4 Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre spoločenské podujatia	2024	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		3 zamestnané osoby	2022-2030	9,00 €	9,00 €	9,00 €					



	2.4.2 Vybudovanie zariadenia pre seniorov a denného stacionára	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	2 poskytované sociálne služby	2026-2027	600,00 €	600,00 €	90,00 €	510,00 €				
	2.4.3 Zriadenie bezbariérového prístupu do verejných budov		bezproblémový prístup do verejných budov	2024-2025	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 2.5	2.5.1 Rekonštrukcia šatní a osvetlenie futbalového ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2022-2024	90,00 €	90,00 €	13,50 €	76,50 €				
	2.5.2 Vybudovanie zavlažovacieho systému na futbalovom ihrisku	2411 - Športové ihriská	jednoduchá a kvalitná údržba trávnik	2022	20,00 €	5,00 €	5,00 €					15,00 €
	2.5.3 Výstavba detského ihriska pri hasičskej zbrojnici	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2022-2023	50,00 €	50,00 €	50,00 €					
Opat. 2.6	2.6.1 Výstavba telocvične pri ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolujúce vyučovanie v telocvični	2024-2025	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2022-2030	90,00 €	90,00 €	90,00 €					
III. Environmentálna politika					848,00 €	848,00 €	423,00 €	425,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €



Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	3.1.2 Výstavba zberného dvora	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	300,00 €	300,00 €	300,00 €					
	3.1.3 Obstaranie domácich kompostérov pre rodinné domy		vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2022-2023	45,00 €	45,00 €	45,00 €					
Opat. 3.2	3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	2152 - Priehrady	žiadne škody na majetku v dôsledku povodní	2026-2028	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €				
Celkom					8 269,40 €	8 254,40 €	3 981,40 €	4 273,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	15,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie



Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov/aktivít bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov/aktivít je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty/aktivity, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty/aktivity, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty/aktivity s oporou vo VZN obce, projekty/aktivity Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty/aktivity s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty/aktivity s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty/aktivity, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty/aktivity, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty/aktivity, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty/aktivity nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 15 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty/aktivity vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty/aktivity riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.5.1; 2.4.3; 3.1.3;
2	Vysoká	a) projekty/aktivity s oporou vo VZN obce b) projekty/aktivity s právoplatným stavebným povolením c) projekty/aktivity MAS d) projekty/aktivity OOCR e) projekty/aktivity miestnych rozvojových organizácií f) projekty/aktivity s vysokou podporou obyvateľov g) projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.2; 1.3.3; 1.3.4; 1.4.1; 1.4.2; 1.4.4; 1.4.5; 1.6.1; 2.2.2; 2.3.1; 2.3.3; 2.3.4; 2.4.1; 2.5.1; 2.5.2; 2.5.3; 2.6.1; 2.7.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.2.1;
3	Stredná	projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.4.3; 1.5.2; 1.5.3; 2.1.1; 2.2.1; 2.4.2;
4	Nízka	projekty/aktivity v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 1.3.1; 1.7.1; 2.3.2;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



Záver

Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, podľa Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na prelome zima/jar 2022. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 29.04.2022.
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Lipník na roky 2022-2030“.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie



Prílohy



Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bázne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

Operačné programy 2014-2020

Partnerská dohoda 2014-2020

PHSR obce Veľký Lipník 2015-2020

PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020

Povodňová dokumentácia obce Veľký Lipník

Program rozvoja vidieka 2014-2020

Register pozemkových spoločností

Register účtovných závierok

Súvaha obce Veľký Lipník k 31.12.2021

ŠPESOVÁ, K. 2014. Veľký Lipník. 700 rokov písanej histórie 1314 – 2014. Obec Veľký Lipník, 2014. ISBN 978-80-971720-1-5

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Vstupná správa pre vypracovanie PHSR Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030

Výkaz ziskov a strát obce Veľký Lipník k 31.12.2021

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.statistics.sk

www.velkylipnik.sk

www.zrsr.sk



Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
CDB	Cestná databanka	OcÚ	Obecný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i.	Okrem iného
CR	Cestovný ruch	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie



Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov a aktivít obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2022 a výhľadovo aj v rokoch 2023 a 2024. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2022

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**
 Cieľ aktivity: Podporiť transformáciu hospodárstva
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 400,- eur ročne
- **1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť zručnosti obyvateľov v používaní moderných technológií
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.3.4 Záujmový chodník prírodným, kultúrnym a historickým dedičstvom obce Veľký Lipník**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť atraktivitu obce pre obyvateľov a jej návštevníkov; zlepšiť povedomie o obci
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 15 000,- eur
- **1.4.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť príslušný komfort všetkým obyvateľom čakajúcim na autobusové spojenie
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 45 000,- eur
- **1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**
 Cieľ aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 500,- eur ročne



- **2.3.3 Rekonštrukcia vnútorných priestorov obecného úradu**
 Cieľ aktivity: Skvalitniť priestory pre výkon samosprávy
 Termín realizácie: 2022-2024
 Predpokladané náklady: 40 000,- eur
- **2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť zamestnanosť miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 1 000,- eur ročne
- **2.5.1 Rekonštrukcia šatní a osvetlenie futbalového ihriska**
 Cieľ aktivity: Skvalitniť podmienky pre výkon športových aktivít
 Termín realizácie: 2022-2024
 Predpokladané náklady: 90 000,- eur
- **2.5.2 Vybudovanie zavlažovacieho systému na futbalovom ihrisku**
 Cieľ aktivity: Skvalitniť podmienky pre výkon športových aktivít
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 20 000,- eur
- **2.5.3 Výstavba detského ihriska pri hasičskej zbrojnici**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť obyvateľom obce (mladým rodinám) kvalitné priestory na realizáciu voľnočasových aktivít s deťmi
 Termín realizácie: 2022-2023
 Predpokladané náklady: 50 000,- eur
- **2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**
 Cieľ aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur ročne
- **3.1.3 Obstaranie domácich kompostérov pre rodinné domy**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť množstvo zhodnocovaného BRKO
 Termín realizácie: 2022-2023
 Predpokladané náklady: 45 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.1 Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií
Cieľ projektu	Zabezpečiť kvalitný prístup k domom a bytom
Termín	2022-2024
Garant	Obec Veľký Lipník
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	300 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Kvalitne vybudované miestne komunikácie a chodníky
Užívatelia	Obyvatelia obce a jej návštevníci



Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.2 Rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov v obci
Cieľ projektu	Zvýšiť bezpečnosť chodcov
Termín	2022-2024
Garant	Obec Veľký Lipník
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	80 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Kvalitne vybudované chodníky popri cestách
Užívatelia	Obyvatelia obce a jej návštevníci

2023

- 1.4.5 Rozšírenie odstavných plôch na parkovanie**

Cieľ aktivity: Zabezpečiť dostatočné kapacity na parkovanie vozidiel
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 20 000,- eur

- 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému**

Cieľ aktivity: Znížiť počet riešených priestupkov; preventívne pôsobiť na úseku zvyšovania bezpečnosti obyvateľov
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 15 000,- eur

- 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov**

Cieľ aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci; zlepšiť nakladanie s komunálnym odpadom
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 3 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.5.1 Výstavba kanalizácie a ČOV
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce prístup k verejnej kanalizácii, vrátane napojenia na ČOV; Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci
Termín	2023-2027
Garant	Obec Veľký Lipník
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	2 000 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Environmentálny fond
Výstupy	Vybudovaná kanalizácia a ČOV
Užívatelia	Obyvatelia obce



2024

- 2.3.4 Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu**

Cieľ aktivity: Zvýšiť komfort účastníkov kultúrno-spoločenských podujatí v KD
 Termín realizácie: 2024
 Predpokladané náklady: 150 000,- eur

- 2.4.3 Zriadenie bezbariérového prístupu do verejných budov**

Cieľ aktivity: Umožniť všetkým obyvateľom so zníženou schopnosťou pohybu prístup k verejným službám a verejným priestorom
 Termín realizácie: 2024-2025
 Predpokladané náklady: 100 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.1.1 Výstavba dvoch bytových domov (2 x 8 b.j.)
Cieľ projektu	Zlepšiť kvalitu bývania; uspokojiť dopyt po nájomnom bývaní; zvýšiť počet obyvateľov obce; znížiť koncentráciu obyvateľov v existujúcich rodinných domoch v osade sprístupnením možností na bývanie v nájomných bytoch
Termín	2024-2026
Garant	Obec Veľký Lipník
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	1 800 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátna dotácia, ŠFRB
Výstupy	Vybudovaných 16 nájomných bytov
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.6.1 Výstavba telocvične pri ZŠ
Cieľ projektu	Zabezpečiť všetkým žiakom ZŠ vhodné podmienky pre vyučovanie telesnej výchovy a realizáciu športových aktivít; rozšíriť možnosti realizácie športových aktivít pre verejnosť
Termín	2024-2025
Garant	Obec Veľký Lipník
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	800 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, dotácie VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudovaná telocvičňa
Užívatelia	Žiaci ZŠ, zamestnanci školy, verejnosť



Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.2 Výstavba zberného dvora
Cieľ projektu	Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov vytvorením kvalitnejších podmienok pre nakladanie s odpadmi
Termín	2024-2025
Garant	Obec Veľký Lipník
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	300 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF, Environmentálny fond
Výstupy	Vybudovaný zberný dvor s príslušným vybavením
Užívatelia	Obyvatelia obce, Obecný úrad



Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Veľký Lipník - širšie vzťahy.....	3
Mapa 2: Poloha obce Veľký Lipník voči susediacim obciam.....	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	13
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	14
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	17
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva.....	20
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	21
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	21
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	21
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	23
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	23
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021	25
Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu	25
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	26
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	26
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	26
Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby	26
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	27
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)	28
Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu	29
Tabuľka 19: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka	30
Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	30
Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)	32
Tabuľka 22: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto).....	34
Tabuľka 23: Náklady a výnosy v roku 2021	35
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Veľký Lipník.....	17
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021.....	18
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	19
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021.....	19
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021	20
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	22
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021	23
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021	24
Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Veľký Lipník	5
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	9
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	10
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	10
Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	36
Formulár 5 (A8): STEEP analýza.....	41
Formulár 6 (A10): SWOT analýza.....	42



Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	50
Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	52
Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	57
Formulár 10 (R1): Akčný plán	61
Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	65
Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	67
Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	68
Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	69
Formulár 15 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov	75
Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR	76